

STEDENBANDKRANT

No. 61, juni 2007 — Verschijnt 4 x per jaar

Stichting Stedenband Haarlem-Mutare

bezoekadres: Mondiaal Centrum

Lange Herenvest 122 Haarlem

Postbus 5508

2000 GM Haarlem

Tel. 023 - 5324008

e-mail: mutare@antenna.nl

website: www.haarlem-mutare.nl

Inleiding

De beelden voor de Spaarnoostraat en Damaststraat zijn in Haarlem aangekomen. De douane kwam naar de lading kijken om te zien of er geen verboden waren zoals ivoor of anderszins tussen de beelden te vinden was.

De beelden zijn uitgepakt in de stadskweektuin in Haarlem-noord.

Inmiddels is de firma Swaalf begonnen met het plaatsen van de 40 beelden in de Spaarnoostraat en Damaststraat.

De Mutarese beeldhouwers Agri Pikirayi en David Chimuka zijn in Haarlem aangekomen om de feestelijkheden bij te wonen en zo nodig beelden passend te maken voor de plek waar ze worden geplaatst. Op vrijdag 29 juni om 19.30 uur is de feestelijke opening van de beeldenroute in de wijk.

De opening is op 29 juni a.s.

Het volledige programma staat op pagina 12

IN DEZE KRANT:

2

Zimbabweanse totems op straat - interview

4

World Environmental Day

5

Challenge Day in Haarlem en Mutare - Sport

8

"How Are you? - Fine" Afscheid van Mutare

10

Mensenrechten-schendingen nemen toe

11

Makadii! - Gezondheidszorg uitzending naar Mutare

12

Damaststraat - Spaarnoostraat programma 29 juni

Zimbabwaanse totems op straat**Damast- en Spaarnoostraat**

Op 29 juni worden de beelden in de Damaststraat en Spaarnoostraat officieel onthuld. De feestelijke voltooiing van een lang proces om Zimbabwaanse kunst in deze wijk te realiseren. Marjolijn Boterenbrood, projectkunstenaar Haarlem oost, is sinds 2005 bij het project betrokken. Zij vertelt over haar ervaringen.

Welke ideeën liggen achter het kunstproject in de Damast- en Spaarnoostraat?

De aanleiding tot dit project was, dat de stedenband mij vroeg wat ze kon doen met kunst uit Mutare in dit project. Die vraag was moeilijk te beantwoorden, want het nieuwbouwproject Damast- en Spaarnoostraat was al ver gevorderd en er waren geen voorzieningen, bijvoorbeeld geen nissen in de muren om beelden in te plaatsen. Ikzelf wist niets van de Zimbabwaanse cultuur. Ik ben me er in gaan verdiepen en heb materiaal zoals boeken gekregen. Ik vond hierin beelden van patronen en weefsels. Die patronen komen nu terug in de straatstenen in de toegangswegen (Richard Lagerweij maakte daarvoor het ontwerp en de tekeningen). Hiermee werd een klein kiempje gelegd voor een verband tussen beide plaatsen. Ook vond ik in de boeken gegevens over 'stools', krukken, met abstracte figuren daarin. De achtergrond van de architect Subash Taneja, die Indiaas is, heeft ook meegespeeld. Hij wilde dat het een sociaal binnengebied wordt voor iedereen die daar woont. Ook uit zijn cultuur zijn elementen ingebracht en daarom is het project internationaal. Het is bewust een plaats voor ontmoeting. Ook de 'stools' hebben die eigenschap, hebben het ontmoeten in zich, het met en bij elkaar zitten.

Wat maakt dit project zo interessant voor jou?

Ik vind het interessant naar de beeldende kwaliteit van hun kunst in de geschiedenis te kijken. Voor het project ben ik naar Mutare gegaan en dat heeft me weer tot nieuwe inzichten gebracht. De kunstenaars daar maken vooral objecten voor toeristen. Eigen traditionele kunstvoorwerpen staan in musea, maar ze hebben echter geen toegang tot musea. Het is te duur en moet met dollars betaald worden. Toen ik daar was, was het de eerste keer dat ze het museum inmochten. Ze hebben geen boeken en zo geen culturele verbinding met hun eigen achtergrond. Ik heb geprobeerd dat er boeken hierover gekocht werden en dat is ook gelukt, ze zijn er gekomen. Persoonlijk vind ik het interessant een verbinding te leggen om iets moderns te maken, dat toch teruggrijpt op hun traditionele dingen. De andere verbinding zit in het volgende. Traditioneel maken ze totems, elke groep/familie heeft zo'n totem. Dat totem is een dier en dat dier is voor die groep heilig. Dat dier vereert je en eet je niet. De betekenis van zo'n dier is van symbolische waarde. Om die reden is ook die verbinding gemaakt en komen dieren naar Haarlem. Twee daarvan vliegen van Nederland naar Zimbabwe en omstreken

en terug, namelijk de gierzwaluw en de ooievaar en die komen ook terug in het project. Ik hoop dat door deze uitdaging de kunstenaars iets toevoegen aan hun eigen werk dat ze daar maken, iets van kunst binnen hun eigen rijke traditie.

Wat drukken de dieren uit?

Ze zijn niet alleen dier, ze hebben nog een andere betekenis. De dieren zijn symbolen van hun eigenschappen. Zo staat een baviaan, behalve als dier, ook voor sterk, intelligent en diefachtig. Dit komt terug in het project in de Damast- en Spaarnoostraat met vertegenwoordiging van families, groepen en verbanden uit Zimbabwe. Het geeft de eigenschappen van die groepen weer.

Hoe is de samenwerking met de kunstenaars verlopen?

Alle beeldhouwers zijn prima vakmensen, leren het van vader op zoon. Ik had het idee dan ook al die beeldhouwers bij het project te betrekken. Het is ook interessant om ze er allemaal bij te betrekken. En dat is gelukt, er hebben 18 beeldhouwers meegedaan. We hebben fantastisch samengewerkt, begrepen elkaar als vakbroeders en -zusters. Ik kan niet voorspellen als het project klaar is of het helemaal klopt, maar tot nu toe lijkt het fantastisch. Daarnaast moeten we niet vergeten dat in Europa kunst al heel lang een individuele uiting is. In Zimbabwe echter is de rol van beeldhouwer traditioneel, de betekenis van wat iemand maakt staat vast binnen de gemeenschap. Het masker voor bijvoorbeeld de medicijnman heeft een groepsbetekenis, iedereen moet het herkennen. Dat is een ontzettend groot verschil. Daarom vind ik kunst voor toeristen niet zo interessant. Als ik het project zo gestuurd heb om door deze opdracht iets nieuws te krijgen in hun stijl, dan ben ik geslaagd. Ik denk zelfs dat ze er in geslaagd zijn iets heel nieuws te brengen. Als de situatie in Zimbabwe niet zo slecht was, zouden ze misschien wel een designachtige ontwikkeling kunnen doormaken. Realiseer je wel, dat ze in Zimbabwe in de buitenlucht werken en alles met de hand en eenvoudige gereedschappen maken.

29 juni is de opening van de beeldenroute van het project. Komen de kunstenaars hierheen en wat is jouw rol die dag?

Ja, twee kunstenaars komen. Ik zal iedereen vertellen over het project en de beeldhouwers zullen

vervolg op pagina 3

vervolg van pagina 2

vertellen en uitleggen. Het heeft lang geduurd voordat alle betrokkenen op een lijn zaten. Dik Bol heeft grote bewondering bij mij gewekt door zijn doorzettingsvermogen.

Kun je iets vertellen hoe het project er straks uit zal zien?

Er zijn 40 beelden gemaakt, die in juni geplaatst worden en waarlangs een wandelroute komt. Ze zijn zo opgesteld, dat hun vormen en eigenschappen goed tot hun recht komen. Zo hebben krokodil en slangen een plaats gekregen in looplijnen. Het centrum is een gebiedje met afgesloten tuinen en muren met nissen. In elke nis komt een beeldje, dat een beetje de functie van een waker heeft. Bij de kunstwerken zit ook een Zimbabwaans spelletje, tsoro, dat met steentjes wordt gespeeld. Het is een bord met kuiltjes en de steentjes moeten in die kuiltjes. De mensen hier kunnen het met eigen knopen of knickers spelen. Wel moeten ze nog de spelregels leren.

Geke Leistra

Links:
Een van de krukjes in ruwe vorm

Rechts:
De beelden komen in kratten aan op de stads-kweektuin in Haarlem-noord. De douane kwam controleren of er geen verboden waren in de kratten te vinden was

DE STEDENBANDKRANT

De Stedenbandkrant is een uitgave van de Stichting Stedenband Haarlem-Mutare

REDACTIE:

Rob van Bakel
Dik Bol
Geke Leistra
Michaël Maas
Leen van de Polder
Johan van Someren

Lay out: Leen van de Polder
Druk: Paswerk Bedrijven
Papiersoort: kringloop papier

Tsoro

Het bord

Het tsoro bord bevat vier rijen met elk acht vakjes (kuiltjes). Elke speler heeft twee rijen vakjes. In elk vakje bevinden zich twee steentjes.

De spelregels

Je begint te spelen door steentjes van een van je velden aan je eigen kant van het bord te nemen en ze tegen de klok in één voor één te verdelen over je eigen velden, te beginnen bij het veld volgend op het veld waarvan je de steentjes hebt weggenomen (dit heet zaaïen).

Als het laatste steentje komt in een vakje in de binnenste rij:

- Neem je de steentjes van uit beide vakken van je tegenstander die tegenover het laatste veld liggen (dit heet eten)
- Als daar geen steentjes liggen is je beurt voorbij

Als het laatste steentje in de buitenste rij komt, hangt het af van hoeveel steentjes in dat veld aanwezig zijn:

- Je neemt alle steentjes (inclusief het steentje dat je net hebt neergelegd) en gaat door met spelen
- Als dat veld leeg was is je beurt voorbij

Wie alle steentjes op het bord verovert, wint.

Je kunt het Tsoro-spel spelen op internet, kijk op:

http://home.hetnet.nl/~wasse257/tsoro/tsoro_nl.htm

World Environmental Day

Mondiaal Centrum Haarlem

In 1972 stelde de VN een speciale dag in om mensen bewust te maken van het belang van een goed milieubeleid. Over de hele wereld worden op 5 juni tijdens deze 'World Environmental Day' acties georganiseerd. Ook in Haarlem en haar zusterstad Mutare.

Het belangrijkste milieuprobleem is de opwarming van de aarde en de klimaatverandering. Met de opwarming van de aarde wordt het klimaat grilliger, resulterend in afwisselend droge en zeer natte perioden.

Het Mondiaal Centrum Haarlem, de Stedenband Haarlem-Mutare, Fair Nature en Liser (Living Space for Enviromental Refugees), samen met de Zimbabwaanse organisaties Environment Africa en Local Action 21 Mutare hebben gezamenlijk een debat georganiseerd over de gevolgen van klimaatverandering in de wereld.

Tijdens het debat in Haarlem werd aandacht gevraagd voor de lokale gevolgen in Haarlem en Mutare. Op een geanimeerde wijze gaven Maurits Groen en Harry Wijnen een overzicht van de bedreigingen (over 40 jaar is de Noordpool zomers ijsvrij) en de gevolgen van klimaatverandering in Nederland en de rest van de wereld. Theo Elfrink vertelde over de inspanningen van de gemeente Haarlem om CO2 neutraal te worden. Het Alkmaars Straatorkest zong de items aan elkaar.

Het hoogtepunt van de avond was de presentatie van de Zimbabwaanse Tendyi Maravanyika die vertelde over de klimaatgevolgen in Zimbabwe en wat ze daar aan kunnen doen. In Zimbabwe zijn de laatste jaren de gevolgen van de klimaatsverandering goed te merken. Zimbabwe kende droogtes in 1986-1987, 1991-1992, 2001-2002, 2005 en overstromingen in 2000 als gevolg van orkaan Eline. De overstromingen door Eline waren vooral te merken in de provincies Masvingo en Manicaland, waarvan Mutare de hoofdstad is.

Een van de gevolgen van de temperatuurstijging is een verdere verbreiding van de malariamuskiet in Zimbabwe door hogere winter- en nachttemperaturen. De lange perioden met droogtes hebben tot gevolg dat mensen te weinig schoon water hebben. Gebrek aan schoon drinkwater en hygiëne zorgen voor de verspreiding van ziektes als cholera.

Ook de voedselproductie wordt bedreigd door klimaatverandering. Vooral in droge periodes is het groeiseizoen veel korter. Door droogte en overstromingen neemt de bodemerosie toe.

Programma's voor herbebossing, goed waterbeheer en diversificatie van landbouwproductie kunnen bijdragen om het klimaat beter te reguleren en de gevolgen van klimaatverandering te beheersen. Uit onderzoek van het

IPCC (Inter Governmental Panel on Climate Change) blijkt dat ontbossing een belangrijke invloed heeft op klimaatverandering.

Door de economische recessie en politieke problemen waarin Zimbabwe zich nu bevindt is er echter nauwelijks aandacht of geld om deze programma's uit te voeren.

Dik Bol

Tendayi Maravanyika-Mutumukuru werd geboren op 17 September 1975 in Buhera, Manicaland.

Ze doet onderzoek voor een doctoraalscriptie aan de Universiteit Wageningen.

Meer weten: Inter Governmental Panel on Climate Change (www.ipcc.ch)

Tendayi Maravanyika geeft een presentatie in de zaal van het Mondiaal Centrum

Challenge Day 2007 in Mutare

Sport

Ondanks de moeilijke politieke en economische omstandigheden in Zimbabwe, wist Mutare in twee stadsdelen 1.656 mensen aan het bewegen te krijgen. Het evenement mocht dit jaar niet in de hele stad plaatsvinden maar slechts in twee wijken.

Het voelt natuurlijk wel een beetje dubbel om op

Twee Challenge day activiteiten in de townships. Het was tevens de start van de viering van het 15-jarig bestaan van de stedenband tussen Mutare en Haarlem.

deze manier van onze zusterstad te winnen, maar de sportleaders uit Mutare gunnen ons de overwinning van harte!

“It is good for the spirit in Haarlem that you win this time, but next time Mutare is going to be the winner again!”, aldus William Chapuka.

Zij zijn blij dat jongeren dankzij het sportproject nog steeds afleiding kunnen vinden in sportactiviteiten in de huidige crisis in Zimbabwe.

Wendy Raaphorst

CHALLENGE DAY

Challenge Day in Haarlem

Sport

Afgelopen woensdag 13 juni werd Challenge Day gehouden. Haarlem had haar zusterstad voor de derde maal uitgedaagd tot dit sportieve evenement om zoveel mogelijk inwoners een kwartier aan het sporten te krijgen.

Na twee eerdere nederlagen wist Haarlem dit jaar Mutare te verslaan! Dat betekent dat dit keer de Haarlemse vlag een week lang op het stadhuis in Mutare wappert.

In Haarlem was de Grote Markt het toneel van allerlei sportactiviteiten georganiseerd door Sportsupport. Jongeren konden deelnemen aan een voetbaltoernooi of zich uitleven op een klimmuur, skatebaan of crossfietsparcours.

Daarnaast namen door de hele stad allerlei scholen, organisaties en sportclubs deel aan Challenge Day. Enthousiaste Cios-studenten demonstreerden Afrikaanse spelen en zelfs een aantal gemeenteraadsleden zwierden met de heupen tijdens een Afrikaanse dansworkshop. Aan het einde van de dag telde Haarlem 3.939 sportieve Haarlemmers.

Wendy Raaphorst

Tijdens de straatspeeldag (foto Dik Bol)

Op de Veronicaschool (foto Michaël Maas)

Challenge Day in Haarlem

Sport

Deelnemers

- **Sport**

- o Haarlem Bowls
- o Aarts Sport
- o Circusschool de Acrobaat
- o Sparks Haarlem
- o TV Pim Mullier
- o Healthcenter Spaarneboog
- o Fysiotherapie Haarlem-Oost
- o Sportcentrum de Planeet
- o Beautyline damessportschool
- o Haarlemsche Jachtclub

Challenge day activiteiten op de Grote Markt
(foto's Harry van Kesteren)

- **Scholen**

- o BS de Viersprong
- o BS Veronicaschool
- o BS De Meer
- o BS De Zuidwester
- o BS Don Bosco
- o BS Franciscus Xaverius
- o BS Willem van Oranjeschool
- o Evenaar?

- **Overige**

- o Flinty's
- o Kinderdagverblijf Babuschka
- o Straatspeeldag Kleverpark
- o Gemeenteraad
- o Speeltuin Kindervreugd (springkussen)

“How are you? – Fine.”

Het is de standaard zin waar mensen hier mee beginnen. Aangevuld met “how is the baby en how is the family? Any news”? Zelfs als je de weg vraagt, afrekenet bij de kassa in de supermarkt, je de tuinman begroet (iedere keer als je hem ziet). Vreemd zou je denken. En dan doel ik met name op het antwoord.

Het gaat namelijk met de meeste mensen helemaal niet ‘fine’. De meeste mensen hier zijn aan het overleven. In de 20 maanden dat wij in Mutare, Zimbabwe hebben gewoond hoorden wij het antwoord toch veranderen. Mensen zijn het zat en nu is het antwoord steeds vaker: we are suffering, tight, mmm so so. Met name de mensen die je wat beter kent. Zij leggen uit dat het schoolgeld niet meer op te hoesten is, het salaris niet veel meer betaalt dan een fles kookolie en een baal mealiemeal.

Een collega van Jeroen, werkzaam bij het ministerie van Educatie, Sport en Cultuur tref ik met de schemer op straat. Hij prijst zich gelukkig, ooit heeft hij een oude auto aangeschaft. Met taxidiensten na werktijd verdient hij meer dan als ambtenaar en net voldoende om rond te komen. Sommige mensen zijn zelfs gestopt met werken.

Samen met Helen en Isabel, een van de sportvrijwilligers loop ik door de township Sakubva.

Sinds september 2005 woonden Karin Boomsma en Jeroen Stol in Mutare. Jeroen werkte als juniordeskundige voor het sportproject. Karin fotografeerde in Mutare o.a. voor het onderwijsproject ‘Een reis naar Mutare’ van de stedenband. Begin juni keerden ze terug in Nederland. Karin vertelt over haar ervaringen in Mutare.

Helen is een vriendin van Isabel. Zij heeft aids en volgt een home based care programma. Elke maand haalt zij voor een symbolisch bedrag haar medicatie op bij het ziekenhuis. We kletsen en gaan bij een aantal vrienden op bezoek. Ik maak foto’s voor in mijn eigen archief en voor de stedenband. Het dagelijks leven in een van de townships. Halverwege onze trip loop ik tegen een man aan. “He, do you remember me? How is baba Tatenda (vader van Tatenda, onze dochter). I know you from the hotel in Harare. I used to work there. But the bus fare from my home to the hotel was on the end of the month more than my salary, so I quitted.”

Na de grote ‘schoonmaak’ in de townships zijn veel mensen dakloos geworden. Waar zijn die mensen gebleven, vraag je je af. Een deel is terug naar het platteland, een deel is ingetrokken bij familie en een ander deel is verdwenen. En een paar mensen hebben van sprokkelhout en resten afval een hutje weten te bouwen net iets buiten de wijk in het maïsveld.

vervolg op pagina 9

Vrouwen in de township Sakubva
foto: Karin Boomsma

vervolg van pagina 8

In een krot van een huisje woont een moeder met vier kinderen. Als het regent, regent het binnen ook. Wij zeggen wel eens: “laat de regen maar naar het platteland gaan, naar de gewassen. In de Mutare hebben we geen regen nodig. De stad wordt ziek van regen.”

De moeder verkoopt af en toe een tomaat. Nooit voldoende. “Wij zijn niet vrij in dit land”, zegt ze. “Gevangen in de situatie, de economische ellende en angst.”

Mutare is de ‘diamant city’. Rijk in hartje centrum. Dikke auto’s, rijen bij de supermarkt en veel mensen met nieuwe kleding.

De moeder met haar vier kinderen en inkomen van een paar tomaten in haar lekkende shelter waagt en verliest. Van de verkoop van tomaten vertrekt ze met de bus naar de diamantenstreek. (Marange, ongeveer 100km ten zuiden van Mutare – redactie) Paars en blauw door de afranseling van de politie komt zij zonder buit terug. Het leven is hard en enkel degene die ‘connected’ zijn maken geld. Connected en corrupt. Maar wat zou jij doen als je kinderen trek hebben.

Nog steeds is de ernst van de situatie voor een toerist niet zichtbaar. De wegen zijn nog altijd beter dan in Mozambique en het niveau van basisvoorzieningen ook. Nog steeds zijn de krantenkoppen in de Nederlandse kranten niet voor iedereen voelbaar en gelden de koppen zeker niet als het basisgevoel in het land. Mensen lachen. Mensen houden vol en de zon is nog altijd gratis zeggen de Zimbabwanen. Op de achtergrond speelt angst en wantrouwen. En na een aantal neergeslagen acties wordt dat gevoel vergroot.

Lopend door Sakubva met Helen en Isabel maken wij een aantal foto’s van normale dagelijkse taferelen. Niet van de paarse billen van de moeder in de lekkende hut. Een ‘connected’ lady staat op bij haar huisje. Wat Helen doet is verboden, groot tumult. En al schreeuwend loopt zij met ons richting een politieagente. Ik, baby Tatenda en Isabel belandden op het politiebureau. De chieft is boos. Want wie zijn wij en waarom zijn wij te vertrouwen (verslaggevers van buiten zijn al heel lang verboden). Onlangs is er door ‘oppositie’ een petrol bom gegooid in dit politiebureau. Voorzichtigheid is geboden en veiligheid gaat boven alles. Uiteindelijk weet de directeur van Jeroen de situatie uit te leggen. Maar wantrouwen, angst en afgunst vieren hoogtij. Jaloezie is geen Zimbabwaan vreemd.

Onze tuinman zegt altijd; ik wil niet rijk zijn. Als ‘ze’ het weten komen ze me halen. Bewitched worden is een groot risico. Op onrustige nachten, wordt je volgens de tuinman gebruikt in je slaap als vervoermiddel van Mutare naar Harare. Dan word je heel moe wakker.

(Wat niet gek is voor 300 kilometer met iemand op je rug). Vermoeiend maar wel goedkoper dan de bus.

Harare is een surrealistische plek. Rijk en arm, schijnwereld en werkelijkheid lopen in elkaar over.

Een vreemde grote bloem in de woestijn is het jaarlijkse Kunst en Cultuur festival de HIFA (Harare International Festival of Art). Zimbabwaanse kunstenaars gemixed met ander Afrikaans en wat Europees talent. Spraakmakende politiek getinte kunst in de gallery, hiphop die de boel doet opschudden, theater, en kippenvel bij de eeuwige muziekheld; Oliver Mtukutzi. Ik verbaas mij elk jaar over de geweldige organisatie en het fantastische aanbod.

Gemiddeld gebeurt er in Zimbabwe op cultureel niveau niet zo veel. Het is heel rustig, kabbelend met af en toe een kleine verrassing. Zo hadden we in Mutare een expositie met de titel Tsunami (na de echte Tsunami en de Tsunami in Zimbabwe: het schoonvegen van de townships). Tussen een buffelkop, een traditioneel tafereel vind je als je goed kijkt kleine juweeltjes. ‘What can we do’ (een vrouw met zwaarmoedige blik), ‘where do we go from here?’ (vrouw zonder huis met bezittingen op haar hoofd, die bij haar vriendin geen steun vindt).

De juweeltjes vind je altijd, als je goed kijkt. De gesprekken met de tuinman, de interactie met een startende ondernemer, de dagelijkse ontmoetingen met een moeder met 5 kinderen. De zon schijnt. In de supermarkt is veel te koop. Talent rekent met je af, Never pakt je spullen in en Blessing wenst je een goede dag. Pride loopt met mij mee de berg op. In het café serveert Memory je koffie, Gift bakt een ei. Saymore verkoopt waterijs en Faith zoekt werk. En ik hoop dat Lovemore, Justice en Mercy het land brengen wat hun naam belooft.

Karin Boomsma

Jeroen Stol (boven) en Karin Boomsma met Olivia Tatenda

De afgelopen jaren heeft het regiem van president Mugabe een groot aantal wetten aangenomen die de maximale mogelijkheden geven voor repressie van protest en oppositie. De belangrijkste wet is POSA (Public Order and Security Act) uit 2002. Deze wet maakt het mogelijk om de vrijheid van vergadering en de vrijheid van meningsuiting in te perken. Sinds de totstandkoming gebruikt de overheid de wet om de bijeenkomsten van vakbonden en de oppositiepartij MDC onmogelijk te maken. Ook journalisten worden bedreigd met gebruikmaking van deze wet.

Martelingen en mensenrechtenschendingen vormen een voortdurend probleem, onder het blanke regiem in toenmalig Rhodesië, door de bevrijdingsbewegingen en in Zimbabwe sinds de onafhankelijkheid in 1980. Onder het Mugabe-regiem vonden in de jaren tachtig minstens 20.000 moorden plaats, vooral in de provincies Matabeleland en de Midlands, bij het onderwerpen van de bevrijdingsbeweging Zapu door het regiem, de meeste moorden zijn verricht door een speciale brigade van het leger, maar ook het gewone leger, de politie en de veiligheidsdienst CIO waren betrokken bij de misdaden. In het rapport 'Breaking the Silence - Building True Peace' van de Catholic Commission for Justice and Peace, worden ruim 7.500 zaken besproken. Na een relatief rustige periode in de jaren negentig nam de politieke onrust weer toe. Sinds 2000 komen martelingen, verdwijningen en intimidatie in toenemende mate voor. Vooral in de aanloop naar de presidentsverkiezingen in 2002 wordt veel geweld gebruikt.

In 2005 werd tijdens de operatie Murambatsvina een grote hoeveelheid krotten en huizen in de grote steden vernield waardoor honderdduizenden dakloos zijn geworden.

In de periode 1999 – 2006 is voortdurend sprake van geweld en het verjagen van de blanke boeren (zo'n 4.000) en de zwarte landarbeiders die werken en wonen op het land (300.000 mensen) van die boeren. Deze landarbeiders komen terecht in de krottenwijken van de grote steden, hebben een minimaal bestaan op het platteland of zijn als illegalen naar Zuid-Afrika vertrokken.

Nu de verkiezingen van maart 2008 naderen (voor president en beide parlementen) neemt het geweld van de veiligheidsdiensten tegen opposanten van het Mugabe-regiem weer sterk toe. De slachtoffers zijn vooral mensenrechtenactivisten, vakbondsleden en actieve leden van de oppositiepartij MDC. Zware mishandelingen komen het meest voor. Mensen worden op politiebureaus in elkaar geslagen en vervolgens zonder aanklacht weer vrijgelaten of gedumpt op een stille plek buiten de stad. Een groot aantal mensen wordt opgesloten in politiebureaus en gevangenis, die in erbarmelijke staat verkeren en waar het verblijf op zich

al een marteling is, en daar enige tijd vastgehouden. Rechterlijke bevelen om vrijlating of voorgeleiding worden regelmatig genegeerd.

Het aantal verdwijningen is de laatste tijd ook toegenomen. Lijken zijn gevonden in het Karibameer (aan de grens met Zambia) die in cement waren gegoten. Deze moorden worden toegeschreven aan de veiligheidsdienst CIO en soms uitgevoerd door de jongeren uit jeugdmilities van de Zanu-pf (in de volksmond 'green bombers' naar de kleur van hun uniform).

De opleidingskampen van de 'green bombers' vormen een probleem apart, geweld, intimidatie en verkrachtingen komen veel voor in de kampen. Zelfs een aantal Zanu-pf parlementsleden toonde zich geschokt door de omstandigheden in en de verhalen over de kampen.

Het excessieve geweld is vooral ook een uiting van de onzekerheid van het regiem. De enorme inflatie en de economische teruggang maken het land in toenemende mate instabiel. Het regiem heeft nauwelijks geld om het leger, de politie en de veiligheidsdienst te betalen en daarmee de loyaliteit van het machtsapparaat veilig te stellen. Van enige steun onder de bevolking van Zimbabwe is al lang geen sprake meer.

Zimbabweanen staan bekend om hun passieve houding en vreedzame natuur. Het geeft dictators de gelegenheid lang aan de macht te blijven. De enige organisatie die echt vasthoudendheid toont is de vrouwenorganisatie WOZA. Ze houden regelmatig demonstraties in de steden en op het platteland.

Leen van de Polder

Bronnen:

'Breaking the Silence - Building True Peace'
Catholic Commission for Justice and Peace, 1999

Zimbabwe: human rights in crisis
Shadow report to the African Commission on Human and Peoples' Rights
Amnesty International, mei 2007

Zimbabwe's terror: How I raped and tortured for Mugabe
The Independent (London), 8 June 2007

Makadini!

Uitzending naar Mutare

Via een samenwerking tussen Local Action 21 Mutare, de Stichting Stedenband Haarlem-Mutare en ICCO & Kerk in Actie worden in juli 2007 2 starters voor 7 maanden naar Mutare uitgezonden. Maeva Bonjour is de eerste die als starter in de sector gezondheidszorg naar Zimbabwe gaat. Ze vertelt in het kort wat meer over zichzelf en de projecten waaraan ze gaat werken.

(Makadini! - "Hallo", mijn eerste woord in Shona, één van de lokale talen van Zimbabwe)

Mijn naam is Maeva Bonjour, en zoals mijn naam al doet vermoeden ben ik geboren in Frankrijk en heb ik een Franse vader. Ik woon echter al sinds mijn tweede levensjaar met mijn (Nederlandse) moeder in Nederland.

Gedurende mijn bachelor in Biomedische Wetenschappen aan de Universiteit Utrecht werd mij langzaam duidelijk dat laboratorium onderzoek niet was wat ik wilde doen. Ik wilde ziekte en gezondheid vanuit een ruimer perspectief bekijken dan via een microscoop, en richtte mijn blik het liefst op ontwikkelingslanden. Dit heeft mij doen besluiten voor mijn master over te stappen naar de Radboud Universiteit Nijmegen, waar een master wordt aangeboden die weliswaar ook Biomedische Wetenschappen heet, maar die door een hoofdvak in Epidemiologie en een bijvak in International Health een stuk beter aansloot bij mijn interesses.

Mijn opkomende 'tropenkoorts' werd stevig aangewakkerd door mijn fantastische ervaringen als vrijwilliger voor een locale non-gouvernementele organisatie in Calabar, Nigeria, waar ik gedurende 6 maanden (school)jeugd computerlessen en seksuele- en HIV/Aids-voorlichting gaf. Voor mijn hoofdvakstage heb ik een onderzoek naar de toegankelijkheid van HIV-testfaciliteiten gedaan in Valencia, Venezuela, en een definitieve diagnose: besmet met de tropenkoorts! Als die je eenmaal te pakken heeft, kom je er duidelijk niet meer vanaf... Het verbaasde mijn familie en vrienden daarom ook niet dat ik, ondanks dat ik pas 7 maanden terug was uit Venezuela en nog niet eens al mijn dozen had uitgepakt, alweer een nieuwe bestemming had gevonden!

In Mutare werk ik voor twee onderdelen van de sector Health and Welfare van Local Action 21, namelijk het Peer Education project en het Home Based Care project. Het Peer Education project richt zich op seksuele- en HIV/Aids-voorlichting voor en door jongeren. Het idee is dat jongeren beter begrijpen wat er bij andere jongeren speelt en een minder grote barrière vormen voor het verspreiden van informatie onder jongeren. Hiervoor zijn zo'n 20 Zimbabwaanse jongeren getraind

om voorlichting te geven, en zijn er youth corners ingericht waar jongeren met alle soorten vragen bij deze vrijwilligers terecht kunnen. Helaas is het Peer Education project niet altijd even effectief, onder andere door onduidelijkheden omtrent vergoedingen en gebrek aan voorlichtingsactiviteiten.

Het Home Based Care project bestaat uit tientallen caregivers die bij zieken uit hun wijk op bezoek gaan om hen te helpen. Deze vrijwilligers worden gecoördineerd door zusters die werken voor het Mutare Health Department. Ze ontvangen een kleine vergoeding voor hun diensten. Helaas bestaat de hulp vaak slechts uit praten en het bieden van ondersteuning vanwege gebrek aan materiaal en medicijnen.

Gedurende mijn verblijf in Mutare ga ik ten eerste proberen antwoorden te vinden op vragen van de werkgroep Gezondheidszorg van de stedenband over specifieke details in de organisatie van deze projecten. Tevens werken aan de algemene communicatie tussen de werkgroep en de coördinatoren van de projecten. Daarnaast zal ik de beide projecten ondersteunen waar nodig, waarbij bij het Peer Education project met name gekeken wordt hoe de vrijwilligers meer kunnen worden gemotiveerd en de voorlichtingsactiviteiten actiever kunnen worden. Bij het Home Based Care project is het doel een duurzame methode te ontwikkelen om in kaart te brengen wat de huidige activiteiten zijn en wat er nodig is om te kunnen voldoen aan de behoeften van de caregivers en hun patiënten.

Ondanks dat ik beseft dat het moeilijk, en bij perioden vast ook frustrerend werk gaat zijn, hoop ik dat we samen de huidige knelpunten kunnen identificeren en duurzame oplossingen hiervoor kunnen ontdekken en implementeren. Ik heb ik er alle vertrouwen in dat ik een geweldige tijd tegemoet ga, met vele mooie momenten en zeer leerzame ervaringen.

Via de Stedenbandkrant en de website van stedenband hou ik geïnteresseerden regelmatig op de hoogte van mijn ervaringen maar natuurlijk vooral van de voortgang van de projecten in Mutare!

Maeva Bonjour

Spaarноог Kunstfeest

18 Kunstenaars uit Mutare in Zimbabwe

40 beelden voor het Spaarноог in Haarlem

15 jaar bestaat de stedenband Haarlem-Mutare

29 juni wordt dit alles gevierd

Tijd: van 19.30 uur tot 21.30 uur

Locatie: 'Spaarноогtheater' op wandelpromenade, Spaarноогstraat

Wat kunt u verwachten op het podium van het Spaarноог Kunstfeest?

Kunst: Onthulling van het 40e beeld

Muziek: Haarlems Straatorkest en djembémuzikanten

Dans: Ghanese Dansgroep

Films: '100 opdrachtgevers'
'Houten Haarlemmers, stenen beelden'

Verhalen: boekpresentatie en dierensprookjesverhalen

Het kunstproject kwam tot stand door samenwerking tussen:

Elan Wonen, Gemeente Haarlem, Projectcommissie Spaarноогplan,
Stichting Stedenband Haarlem-Mutare, Wijkcommissie Scheepmakersdijk e.o. en wijkbewoners.

Als u onderstaande bon invult en opstuurt naar:

Stedenband Haarlem-Mutare, Postbus 5508, 2000 GM Haarlem,
dan ontvangt u desgewenst meer informatie.

- Ja, ik geef me op voor een gratis abonnement op de Stedenbandkrant
- Ja, ik wil graag meer informatie over vrijwilligerswerk binnen de stedenband

NAAM: .....

ADRES: .....

POSTCODE: ..... PLAATS: .....